

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 20 кор
на пів року . . . 10 кор
на чверть року . . . 5 кор
на місяць . . . 170 кор

За границею.

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят • 5¹/₂ год. пополудні.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламаци неопечатані вільні від порта. — Оголошення значайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Побіда гр. Тіси над обструкцією.

(X) Як можна було предвидіти, осягнув гр. Тіса витичену собі мету, зломив беззглядною рішучістю опір соймової обструкції і перевів ухвалу внесеня посла Даніеля на зміну регуляміну. Серед заглушаючих криків побідженої опозиції, в хвили коли розбурхані пристрасти дійшли до найвисшого ступня, зачинено королівским рескриптом в п'ятницю вночі соймову сесію.

Поки все те стало ся, підняв ся із свого місця гр. Тіса, мотивував ще раз конечну потребу зміни регуляміну і звернув ся в останнє з відкликом до ліберального сторонництва. Серед елїєн! голосувала більшість за внесенем, коли тимчасом опозиція виправляла нечувані сцени, а по ухваленю внесеня передав гр. Тіса президенто-ви палати королівский рескрипт, котрим зачинено сойм на неограничений час.

Таким побитом в коротшім часі, як можна було сподівати ся, довершив гр. Тіса своє діло, зломив обструкцію. В слідуючій сесії, котра імовірно небавом почне ся, всі розправи підлягають уже постановам нового регуляміну тимчасового а постанова сталого регуляміну тим самим обезпечена. На тій самій основі буде ухвалений бюджет на р. 1905. і контингент рекрутів, а тим самим гр. Тіса переведе всі найпильніші конечности державні. Відтак думає він розв'язати сойм і перевести нові вибори, щоби собі запевнити з'єдинену більшість. Новий сойм опинить ся перед новим заостреним регуляміном, котрий вельми розширяє владу президента палати і соймової більшости і тим запевняє успіхи правительству.

Вправді супроти висліду сего змаганя гр. Тіси підносять ся всякі сумніви, а се також неперечно, що до сего висліду дійшов він беззглядною рішучістю і опози-

ція повстає проти всього того, як проти безмежної насили, одначе поступоване опозиції носило так виразне пятно розладу, що ті сумніви що до насили гр. Тіси для удержаня естования держави упадають. Підносять також сумніви, чи й дальше поведе ся гр. Тісі удержати ся на становищі витязя супроти заходів опозиції, одначе дотеперішнє єго поступоване показує, що він все ішов з повною свідомістю до витиченої наперед мети і осягав успіхи, а як небудь можна всіляко думати про оруже, яким він веде боротьбу, всеж таки може він на оправданє свого поступованя вказувати на чисто факційну опозицію, для котрої лише боротьба і піддержуване розладу є головною цілію. З нашого становища не може мати опозиція в угорским соймї ніякої симпатії, позаяк она не признає також ані ества ані прав на житє иншим народностям окрім мадярської.

Рентові хутори.

(Бесіда п. д-ра Олесницького, виголошена в галицькій соймї дня 29. жовтня 1904 р. при загальній дискусії над законом о рентових хуторах).

(Дальше).

Панове! Проект стремить до реформи аграрної через створенє нової інституції аграрної. Головною засадою аграрного господарства є, що всі реформи мають підпомагати природний розвиток аграрних, а не йти силою. Інституції аграрні не творить ся імперативом. Де нема наклону, тенденції до створеня таких інституцій, де економічні й суспільні відносини не сприяють сему, там імперативне законодавство господарске і нова інституція остануть без успіху. У нас нині середних посіlostей ґрунтових майже зовсім нема, у нас є посіlostь більша і селяньска рілньича. Проект домагає ся, щоби мінімальний ґрунт оселі вносив 3 гекта-

ри, а також щоби кумулятивно представляв дохід 50 корон; однак ті вимоги не ідентичні. Нині дохід з гектара вносив 10 К, то значить, що мінімально повинно бути 5 гектарів або більше-менше 10 моргів яко найменший ґрунт, котрий відповідав би услівям проекту. А подивім ся до статистики: кілько маємо господарств понад туу границу, а кілько понизше неї.

В сировозданих статистичних виділу краєвого маємо в тім згляді, зібрані дані лише до 1903 року, а они виказують, що більше як десять літ тому назад селяньских посіlostей понад 10 моргів було 189.000, то значить 10% всіх посіlostей хлопських взагалі. Нині при роздрібненю і зрості населеня годі прийняти більше як 5% тих понад 10 моргових посіlostей на 78.500 кільом. квадр. Що ся цифра 5% не є довільна й хибна, се можна вивести ще з иншого жерела. В 1897 р. переведено докладні статистичні обчисленя в вадовицькім повіті і стверджено, що число селяньских господарств понизше 10 моргів вносив 94,1 проц. всеї селяньської посіlosti того повіту. У східній Галичині зробив в 1875 р. таке обчисленє в скалатскім повіті п. Марассе і дійшов, що посіlosti низше 10 моргів вносили 90 проц., значить: 5 проц. (як я се зазначив) не буде процентом максимальним. З сего виходить, що закон, котрий взяв собі за ціль творити середні посіlosti, має творити не лиш те, чого нема, але й має утримати те, чого нема.

Коли аграрне законодавство має дійсно бути ліком на невідрадний економічний стан краю, то длячого має він бути без помочи для широкого загалу рілньичо-селяньської власности, для мільонів хліборобів? — і питаю: до яких конвенцій має довести тот засада?

О оселі рентові безперечно не будуть старатись ті, що вже мають середні господарства рілньичі, бо коли хто вже доробив ся і є вже середним господарем, уважаним за чоловіка за-сібного, той не буде брати на себе тягару сплати 52—56-літної ренти, але певно схоче свобідно розпоряджати своїм майном, а не згодить ся віддавати під курателю твій добуток і свою

Письменська спадщина бл. п. Костя Горбала

подає Ол. Барвінський.

Відчит К. Горбала про М. Шашкевича*).

Високоповажані Пані і Панове!

Зібрались ми тут, щоби віддати честь бл. памяті Маркіяну Шашкевичу — тому — мож-наб сказати, першому просвітителю галицької Русї — першому, що єї з глухого і глубокого сну скорняв — першому, що долю запропаченого віками люду щиро відчув, своїм горячим і незлобивим серцем обгорнув; першому, що Русї галицькій очи отворив і змагавсь єї поучити тої високої правди, котру вже в старину проповідували глибокі мислителі, прописуючи золоті слова на воротах сьвятині: «Познай себе!» — Тоже і бл. памяті М. Ш. своїми змаганями, своїм почином, трудом на ниві рідного письменства, своїми невеличкими пробами літературними

*) Сей відчит без заголовка виголошений неперечно й на «Бесіді» в Перемишлі, написаний на шести чвертках звичайного паперу кулішівкою, є в деяких місцях лише начерком, котрий він очевидно розширював устним викладом. Печатаємо нинішньою правописю. — Ол. Б.

проголосив неначе віковичний завіт: «Руси, познай себе!», опамятай ся! Глянь, твої брати народи словянські — твої сестриці: землі близькі і далекі порають ся з давндавна коло свого добра матерьяльного і духового; дбають про свій побут-долю; красують ся і пишають з кожним десятком літ, що раз богатше з кожним роком новими здобитками на ниві хлібородній, на полі штуки і науки, словом: в області духа і тіла — а ти Русї — прибіта довговічним лихолітем — зломана тязкими ударами недолі — приголошена тугим кулаком сильнішого але безсердечного брата, нидішиш в пропадаш в безсилий дрімоті, глухнеш і німієш, в беззглядній темряві — без світла науки сходиш чим раз низше — аж стаєш «притчею во язицях» — посьміхо-вищем в очах сьвіта! — Та, Бога славити — сього найнікчемнішого з «чинів» — ми не дійшли — злидні — і тучі і громи, що безнастанно нашу суть народню розбивали — до розпук нас не довели; ворожі змаганя наших недругів в пронасть нас не вкхнули, не втрутили — Ми ж и ем! Жити будем — бо живе наше слово рідне — наша дума — наша пісня живе, не вмирає! Ся дума — наша пісня рідня стала каменем угольним для нашого нового, одродженого житя, ся пісня — стала каменем преткновеня для завистливих і лукавих противників — котрі в своїм

самолюбивім засліпленю самі одні бажать розживатись, самі одні хліб і долю мати. — Если се правда, що Русь хоть бодай слабо осьвідомилась — що поводи приходить до сознаня своїх страт і свого кровавого доробку — то се безперечно заслуга Моркіянова. — Розгляньмось пильнійше, чи дійсно ставсь Мар. Ш. для Русї тям, за якого єго величають? Щоби собі уяснити вповні становище того предтечи нинішніх і завтрішніх народолобців, конечно поглянути позад себе — в історію нашого народа, провітрити єї при сьвітлі правди критики і висновати з неї непохитне пізнанє, чим ми були, чим єсьмо а вже полишити фантазії і здогадам серця — чим миб, при можливих умовах — зуміли статись.

Погляд історичний на період княжий. Предподобний Нестор розказав в своїй наївности, що ото Словяне немогучи між собою погодитись, прикликали Варяг — Норманців з за моря: Ходіть нами управляти — над нами панувати. І панували они всяко. Були між ними і умні, тямущі керманічі, що дійсно за добро загалу свої голови на боевицах клади — були і такі, що тільки про себе дбали... Було, та пробуло! Нахлинула нова повинь — на Русь унала сараною Татарва.

Через кілька віків повторяють ся ті напа-

особу. Таких оселі рентові не зваблять. Зло-сяться ся хіба такі, котрі господарили недбало і висять на волоску, в страху перед ліцитацією нині завтра, середні господарі, для котрих нема ратунку. Але я дуже цікавий, як рентова комісія примінить до них §. 3, де говорять ся о кандидатах, котрі дали докази, що вміють бути добрими господарями і вміють на рілі господарити продуктивно? Так отже ціль закона для удержання існуючих господарств середних не має гороскопів на якінебудь практичні успіхи, бо добрий господар не буде потребувати ратунку і не схоче єго брати, а кепському нема що давати.

Але є друга ціль. Закон має на меті: не лиш удержувати оселі, в котрих є середні господарства, але й творити нові, — і в тім згляді мушу вам, панове, признати, що кандидатів буде дуже багато. Там, де дають гроші і кредит 3/4 частий вартости ґрунту, дурний (кажучи тривіально) був би той, хто би не брав. Отже буде багато кандидатів і то таких, котрі доси не мали ніякого ґрунту або мали хату, якийсь огородець, і навіть не мали рації зватися господарями ґрунтовими. А я тоді буду цікавий, як комісія дасть собі раду з тими кандидатами і як одінять тую кваліфікацію господарску і вложить на них тую інвеституру на властителей рентових оселі!

Та я на хвилю спускаю се з ока і допускаю, що дійсно найде ся ряд таких кандидатів, котрі будуть порядними людьми, принесуть комісії дуже красне свідощтво та що їх уважать за кваліфікованих і они дістануть оселю. Але що станеть далше? Мені здає ся, що інтенцією закона не повинно бути і не може бути само лиш утворенє оселі. Потворити оселі — се ще найменша річ. Щоби закон мав вартість яко закон аграрний, мусить сотворити аграрну інституцію тривалу, дати гарантію, що ті рентові оселі не лиш будуть утворені, але й будуть існуювати — а тої другої цілі він рішучо не осягне. Такий проєкт, який ми тут бачимо, має на цілі тільки утворити нові оселі рентові — єго постанови не лиш не обезпечують тривалости, але навіть дають повну певність, що ті оселі правильно існуювати не будуть.

§. 13. проєкту передвиджує можливість, що по заінтабульованю права заставу для позички рентової оселя перейде у відношенє співвласности помежи особами такими, котрі не є супругами. І дійсно, таке відношенє повстане і мусить повстати, іменно зараз по смерті господаря рентового. Закон не забороняє признання спадку співвласителям в частях індивідуальних pro indiviso і очевидно таке признанє наступити.

Припускаю так, як той §. 12. (нехай скажу) фантазує, що у нас в рентових оселях будуть такі співвласителі ідеально разом господарили, що виберуть собі повновласника дуже добре кваліфікованого, котрий буде їх заступати, що то буде співвласність господарска — та не знаю,

чи не треба того, хто так думає, назвати ідеалістом або зовсім не знаючим селянських відносин. Тут ви, панове, єсте з ріжних повітів краю, а покажіть мені одну таку спілку господарску, де кількох співвласителів господарює на ґрунті таким більше менше, як оселя рентова, а тоді зможемо говорити об тім, чи тую річ можна приміняти в практиці. Оно є зовсім неможливе. По смерті властителя оселі рентової буде з правила так, що спадковці будуть ділити ся, то значить: оселі рентовій буде кінець!

Але припускаю, що декотрі так глибоко вчитаются в §. 13-ий, що їм промовить до пересвідченя, і більшість спадковців заявить ся господарити разом. Тількиж я переконаний, що супротив тої більшости найде ся меншість, то річ певна, що знайде ся оден, що піде до близького містечка і або сам виточить процес о знесенє співвласности, або — що гірше — продасть свою часть спекулянтові, котрий вже тепер на то чигає а далше ще більше будуть чигати — і вийде процес. Того процесу о знесенє співвласности не можемо заборонити дотичному співвласителеви таї закон не може заборонити, бо на то не має компетенції, доки обовязує кодексе цивільний — і, доки маємо понятя о власти після закона цивільного, так мусить бути. А який же результат? Ліцитація! Отже знов комісія буде мусіла оцінювати після §. 3, чи той, хто набуде на ліцитації, є кваліфікований. А сумніваю ся, чи в усіх тих случаях, коли часть буде продана спекулянтові, комісія найде ся в приватнім положеню сказати, що набуваючий на ліцитації підпадає під услівя §. 3.

Ба не лиш на випадок смерті грозить сея можливість. Она грозить також на случай актів межи живучими. Правда §. 26. забороняє обтяженя рентової оселі умовними правами заставу. Умовне право заставу вимагає дозволу комісії; алеж не можна, без зміни ординації екекційної, заборонити обтяженя екекційним правом заставу — а хто мені заборонить довги робити? Они нераз будуть мусіли залазати в довги, а тоді дуже легко опинять ся в положеню, що на їх реальність вийде екекційне право заставу і она стане предметом ліцитації. Отже бачимо, що сей закон не є в силі дати гарантії, що рентова оселя, раз утворена, буде існуювати далше; він лише плодить ті нещасні діти, які згори вже засуджені на смерть. Оно й годі запобігти тим обставинам життя, що силою конечности й відносин мусять наступити і скорше чи пізнійше ударемнять тенденцію оселі рентових.

Се, панове, не лишень мое становище, не лише становище опозиційного посла против проєкту, заняте не для того, мов би я мав задачу вишукувати все чорне на тім проєкті — ні, так само гляділи також люди, котрі може не стоять в засаді против проєкту. Я пригадую, що коли в 1901 році сей закон прийшов перший раз на дневний порядок вис. палати, то як раз тоді були поміщені незвичайно основні річи в сім згля-

ді в польським дневнику Czas, котрий чейже не стоїть на нашім становищи, і в тих статях, що вийшли з під пера фахового, були що до дальшого існуваня рентових оселі висказані дуже наглядно всі ті обави, які я ось тут підвіс. Колиж так, коли они піднеслиє також із сторони дуже поважної, то не годить ся забувати, що они є дуже актуальні. Але я пійду ще далше. (Голос: To są słabe strony projektu.) Ну, коли тих слабих сторін є дуже багато, то будемо питатись не о слабі але: де є сильні сторони проєкту?

(Далше буде.)

3 державної ради.

З Відня пишуть нам про парламентарне положенє: Розправа над заявою міністра-президента зійшла до вельми низького поєзму і губить ся в місцевих дрібницях опавських, дешинських, віденьських, інсбруцких і ин. подій, замість видвинути на видівню справу загального уздоровленя і уладженя політичних, національних і суєспільних відносин держави. Тимто втратила она всякий інтерес і бесідників промовляючих майже ніхто не слухав. Зато тим більший інтерес розбуджують закулісові переговори правительства з німецькими стороництвами, котрим Чехи приглядають ся з напруженою увагою. В суботу тривали переговори д-ра Кербера з німецькою виконною чвіркою чотири години, але не довели до висліду і вівторок будуть продовжати ся. Др. Кербер стоїть поки що неохотно на занятім в четвер становищі своєї промови. Польске Коло підпимає ся знов ролі посередника, чи з більшим успіхом як на весну, побачимо. Розправа в палаті має отже лише послужити правительству, щоби оно за той час могло перевести потрібні переговори.

Япаньско-росийска війна.

Друга япаньска позичка

Друга загранична япаньска позичка на 150 мільонів корон переводить ся під добу в Лондоні і Вашингтоні. Позичка підляга на 6% і за гваранцією цлових овлат в Япанії, але з додатковими при таких підприєємстві тягарями, процент перевищить навіть 8%. Є се прямо небувало високий процент при такій значній позичці і означає для Япанії немов велику програму битву на економічнім полю. Япанія, що забажала здобути Корею і дати независимість Манджурії, сама у себе дома понала в зависимість англійських та американських фіансестів, які загорнувши головні цда в япаньських пристанях, тим самим на довгий ряд літ розгосподарують ся там як у себе дома. Але і задля затягненя тої утяжливой позички Япанія мала чималі труднощи, бо рожеві в початку вигляди на япаньску побіду з хедом війни дуже поблідли. До сей обставини належить і віднести обильність безпідставних вістей про япаньску офензиву в Манджурії та здобуте ріжних фортів під Порт-Артуром. Щоби надати позір тим вістям, посебляючим їх біржевій акції, Япанії таки урядили оружні демонстрації на обох врялах армії. Се потверджено і з Мукдену, додаючи, що не знати, чи посуваючі ся наперед відділи є самостійними командами, чи стоять в звязи з більшими корпусами і яко їх авангарда заповідають загальну офензиву. Але ся непевність вияснила ся вже по кількох днях, бо коли відперто ті відділи, они цофнуди ся смиренько і — як Куропаткін телеграфує до Петербурга — від д. 17. с. м. панує цілковитий спокій на полю битви. Коли сфіналізовано позичку, то вже і офензива стала не потрібною, а і штурми на Порт-Артур ослабла. З усіх мнимо вже занятих фортів, виходить тепер, що Япанцям удало ся тільки ушкодити часть форту Бучуан. А з послідних російських вістей виходило би, що оборонці Порт-Артура не тільки держать ся в своїх мурах, але роблять і випадки та багнетовим атаком проганяють Япанців з занятих т. зв. мертвих міст, куда не залітають гарматні стріли та з оковів забезпечених від пранпельного огня. Численність залози подають прибувші на «Разторонім» до Чіфу моряки на 28.000 людей і висказують тверде пересвідченє

ди і полонять народ здєсяткований. Упали і ті слабі заборолі, що як за Данила галицкого — загопи татарські спинали або і відпирали — зломалась власть князів руских; перевелись їх роди — остались недобитки дружинників княжих і сі то примануючи до себе охотників ремісла воєнного борикають ся вже на власну руку з полудикою Татарвою. Ось і початок козаччини. Як виглядала Руска земля по кождоразовім нападі Татар — годі розводитись. — Прийшла овісія Литва — сильнійша від обезсиленої Руси — поворотлива — бо вже довший час привчилась ремесла воєнного в боротьбі з лицемірними лицарями Христа — з Орденем німецьким. Литва загорнула рускі землі на юг і восток — але мало просвічена поганьми зрущилась. — Видно помимо нападів татарских культура Руси не запропастилась. Русь верховодить на Литві... язык руский языком дипломатичним, уставодавства.

З прилученєм Литви до Польщі, приковали і Русь до шляхоцкої «речи посполитої». Подружили Русь з Польщею... в Любліні памятного року їх звінчали — (ще ранше в Городлі обходили заручини, змовини). А що уродилось з того подружжя? Дитя хирне охрестив сам народ руский іменем «Руїна». Руїна по всім усюдам у всіх відносинах! Поет проспівав по ній свою «Вічну память!» — «Правда, каже, Ваша Польща впала і Вас роздавила».

Козаччина змагалась довгий час єтатись представительскою Руси — і була нею справді. Спершу, служить вона заборолом проти бієурманам — далше підносить бучу проти невгамованого шляхоцтва, ворогуючи на порядки в Польщі — бунтовались не проти народови польскому, не против власти, а против с а м о в о л і паньскої: «Не так король, як ті королята» — вельможі досолили поспільству. Часи «Руїни» скінчились доперва із знесенєм волі козацкої. — Січ зруйновано, народ закріпощено. Се сторона, колиб так сказати фізична, або: бо дотикає би та політичного. — Пригадаємо, що діялось в житю духовім. Знаємо, що культура руска принялась на почві литовській і Литва мало помалу рущилась... докази — Русь під управою литовских князів намісників відітхнула, відпочала. Земля заселилась новими оселями, прибуло народу. Повирастали знова їх села і міста з церквами і подекуда зі школами. — Оживляєсь наука, кієвска колегія — переобразована в колегію Могілянську... Учені... Література полемічна, Унія... Вандрівка учених за Петра великого... Праця кієвских учених над просвітою північної Руси, за Петра і пізнійше. Упадок життя літературного на юзі при кінці XVIII.

(Кінець буде.)

що Яванці не возьмуть Порт-Артур. Що до тої численности залози то дійсно подана цифра є прямо задивляюча, особливо після розповсюдження нових поголосок, що всего 5.000 людей вже остало в Порт-Артурі. Але треба нагадати, що коли в початку залозу ген. Стесселя, разом з передними військами ген. Фока подавано на 30.000 крім морської залози, то не вчислювано в те цивільного населення Порт-Артур, Дального і цілого Ляотешань-кого півострова, з якого після битви під Кінчу не було вже виходу, хяба на небезпечних джонках, або в захисті порт-артурскої кріпости. Вправді жінкам, дітям, старцям і взагалі неспосібним до ношення оружя ген. Стессель позваляв, а навіть сам вислав, втікати на джонках, але з решти робітників всяких націй і китайських кулів утворив міліцію, з якої поповнював щербі в рядах правильного війська, і після п'ятих місяців облоги виобразував єї на одноцілну, хоробру, кріпостну залозу. Тим способом можемо прийняти згадану численність порт-артурскої залози за правдиву і яванські перехвалки зредувати до властивої міри.

НОВИНИ.

— **Календар.** В середу: руско-кат. Ераста, Ореста муч.; римо-кат. Климента. — В четвер: руско-кат. Мико, Віктора, Стефаніді; римо-кат. Поана від Хреста.

— **Великий духовний концерт,** який відбуде ся в четвер дня 24. с. м. у Львові в 50-літній роковині проголошеня догми про непорочне зачатя Пресвятої Діви, заповідає ся величаво. Проби відбувають ся що дня. Маніфестація буде велична і поважна. Сподіваний великий зїзд. Білети набувати можна від 10—1 год. що дня в «Висшій музичній Інституті» (ул. Вірменська ч. 2, I пов.) а в дни концерту від год. 5. попол. при касі Фільгармонії.

— **Ювілей Пренепорочного Зачатя.** В неділю 27. с. м. відбуде ся торжественне закінченє ювілейного відїєту в п'ятедесяті роковини проголошеня догми Непорочного Зачатя Пр. Діви Марії. Рано, тоє о 9¹/₂ відправить Високопреосвященний Митрополит в второгородській церкві Преображеня (коло «Народного Дому») торжественну Літургію при співучасті цілої капітули. Науку виголосить сам Високопреосвященний при кінці богослуженя. Співати буде хор богословів, а «Львівський Боян», скрівлений хором учеників рускої гімназії відієває в часі Причастия кілька пісень до Пр. Діви. Процесії всіх львівських церков возьмуть участь в богослуженю; проте богослуженя парохіяльні закінчат ся сеї неділі ввечері о год. 8¹/₂, щоби вірні могли взяти участь в торжестві. — На се торжество запросив ВПр. Ординаріат львівських Архиепископів обряд латинського і вірменського разом з капітулами, представителів властей, С. Е. намісника, кравого маршалка і головнокомандуючого. Запрошено відтак шефів всіх урядів, ректорів університету і політехніки, та цілий богословський віділ. До участі в торжестві запросив Високопреосвященний всі рускі товариства. По церквах парохіяльних та монастирських наступить закінченє торжеств в неділю на вечерні, при чім виголошені будуть відповідні проповіді.

— **В справі академічного фонду,** на внесену до завідуючого комітету заяву богословів, і оповіщену оноді в нашій часописі, подіє сей комітет ось яке повсненє: Первісний комітет, котрий збирав датки для студентів сецесіоністів і завідував збиранням фондом, передав д. 29. падолиста 1902 р. на відставі рішеня львівської громади Русинів остальний ще фонд Народному Комітету до дальшого завідуваня. Зібраний в грудні 1902. року Народний Зїзд уповажив Народний Комітет, щоби часть фонду, о скілько зайде потреба, ужив на запомоги для родин, потерпівших від страйків, а решту фонду разом з реверсами на уділені запомоги щоби передав товариству, яке має повстати для уділення запомог рускій акад. молодіжці. В р. 1903 війшов Народний Комітет в переговори з відпоручником всіх груп рускої акад. молодіжці. Уложено спільно і згідно проєкт статута товариства «Акад. Помочи», а по затвердженю статута мав Нар. Комітет передати остальний фонд враз з рахунками і реверсами тому товариству. Статут доси ще не затверджений, так що і товариство не вїйшло ще в житє. Наслідком повснєної заяви богосл. молодіжці Нар. Комітет рішив на за сїданю д. 16. с. м. запросити відпоручників акад. молодіжці, щоби порозуміти ся з ними що до дальшої акції в сій справі.

— **З «Академічної Громади».** На продовженю загальних зборів товариства дня 19. с. м. давний віділ зрезигнував, а склад нового віділу є ось який: голова Іван Яримович, містоголова Остап Навроцький, бібліотекар Дмитро Лєвкович, ка-

снер оборот. Фонду Михайло Росткович, каснер заном. фонду Олекса Стеслович, писар Володимир Електорович, контролор Володимир Левинський, господар Бруно Гіжовський, газетяр Стефан Дольницький, архівар Никола Галуциньский, маґазинер Нестор Церкевич і Н. Залєський; містовиділови: Цапак Іван, Надрала Олександр, Шуст Лука і Ардан Степан.

— **Зі Скалату** доносять нам: В суботу дня 26. с. м. відбуде ся о 10. год. рано торжество посвяченя дому «Повітового Товариства кредитового». О 1. год. пополудні того дня буде виче заходом «Хлопської Ради» в Скалаті, а вечером відіграють члени читальні в Іванівки «Наталку Полтавку» Івана Котляревського.

— **Просьба о даток на церкву.** З нагоди і для звеличачя ювілейного року завязав ся дня 23. жовтня 1904. р. в Станиславіві комітет будови нової церкви під призванєм «Непорочного Зачатя Преч. Діви Марії». Конечно потреба другої церкви в місті Станиславіві дає ся відчувати від давня — позаяк церков катедральна, котра після точного обчисленя ледви 900 людей може помістити, не вистарчає на заспокоєнє духовних потреб парохії, числячої в самім місті 6000 душ, а з передмістями около 11.000 душ. На богослуженє до церкви катедральної учачає війско, молодіж шкільна обр. руского зі всіх шкіл в місті і з передмість, котрої то молодіжє є звиш 1000 душ, великий отже є стиск в церкві так підчас богослуженя ранного як і на співаній службі Божій, на котру приходять також численно люди з околичних сіл. Для зарадженя тому недостаткови завязав ся під покровом Іх Преосвященства Кир Григорія Хомишина, єпископа станиславівського, комітет, котрий має за дачу збирати потрібні фонди з добровільних жертв і складок на будову церкви. В склад тіснійшого комітету входять ВПр.: радник Йосиф Каранович яко предієдатель, о. Евстахий Шмериковський яко заступник предієдателя, судия др. Словєвський яко секретар, Савин Левицький, директор банку звязкового яко каснер, Аксентий Йосиф, о. Барис Ернст парох Угринова, Гайдима Семен, др. Жуківський консулєнт санітарний ц. к. дирекції залізниць, п. Літовска п. Рибчукова і Чернявський Теодор. Позаяк нова церква має бути памятковою, монументальною будовою, проте звертає ся комітет з просьбою до всіх щирих Русинів, любячих свій нарід і Церкву о поміч в сій богоугодній і народній справі, через надісланє датків ца руки каснера комітету п. Савина Левицького, директора банку звязкового в Станиславіві, ул. Бельведерка ч. 3. Заразом просить комітет членів всіх рад громадських повіту станиславівського і сусідніх повітів, як також членів рад громадських міст і місточок двецезні станиславівської о щире попере просьб о даток в тих радах, до котрих вислав комітет просьби. «Дайте а дасть ся вам» — кінчимо словами св. Письма в надїї, що просьба наша буде вислухана. — *Комітет будови ювілейної церкви Непорочного Зачатя Преч. Діви Марії в Станиславіві.*

— **Ювілей п. Михайла Павлика.** В неділю вечер святкувала руска радикальна партія ювілей 30-літній пісьменської і суспільної діяльности першого подвижника т. зв. радикального руху в Галичині. Ювілейний концерт, який відбув ся в великій сали «Народного Дому» у Львові, складав ся з вступної промови п. Васля Стефаніка, відчиту п. М. Лозинського, кантати в честь ювілята, кількох інших хорів, відчитаня привітів і адрес та промови ювілята. Публики, львівської старшої інтелігенції і молодіжці зібрала ся повніська сали, щоби звеличати обхїд д. ювілята не як радикала але як чоловіка загально поважаного і чесного. Тому зовсім не на місци були публично висловлені замітки п. Стефаніка а пізнійше і д-ра Трильовського, що ось то зібрала ся «холодно-чевна, чужа публика». Сей неfortunний висказ п. Стефаніка може і був причиною «холодного» поведєня публики аж до виступу ш. ювілята на естраду, де вручено єму серед оплесків дарунки від селян з Покутя, а опісля відчитано сотки адрес і привітів від товариств і давних товаришів д. ювілята. Концерт покінчив ся дов гою промовою п. Павлика і відспіванєм радикального гимну.

— **Щастє в нещастю.** Вечірній поїзд, що вїхав оноді із Станиславова о 5¹/₂ годній вечером, наїхав зараз за Станиславоном на переїзді на фіру. Коням нічого не стало ся, фіру розбило на дрібні кусинки, а жиди, що сидів на фірі, викинуло на дашок на переді машини і він так їхав 300 до 400 метрів, заки задержано поїзд. Жидови назвищем Хаїм Сімхе Фішер нічого не стало ся, сам зліз з того неконче безпечного сидженя і почав спокійно глядати своєї фіри, не знаючи навіть, в який спосіб дістав ся на машину.

— **Дрібні вїсти.** Вінчавє д-ра Льва Чаплиньского, полкового лікаря в Чорткові, з п-ною Оленою Зирігевичівною, дочкою властителя дїбр Альбїнівка коло Снятина, відбуло ся дня 15. с. м. в церкві в Альбїнівці. — Вибір посла з торговельної палати у Львові на місце бл. п. Піпеса Поратиньского відбуде ся дня 24. с. м. — Вибір посла з більшої посїлости в повітах камінецьким,

брідєким і золочівським на місце бл. п. Ан. Яорского, розписало намісництво на день 12 грудня с. р.

— **Переліска Адміністрації.** ВПр. о. Вол. Дор. в Вибр. Заплачено до 5. н. ст. лютого 1905. ВПов. Ів. Сарм. в Коз. Заплачено по день 15. н. ст. цвітня 1905. — *Вгв. „Р. Бєсїда“ в Сок.* До кінця року прийде нам ще 11 К.

Телеграми

з дня 22. падолиста.

Відень. На нинїшнім засїданю палати послів перший промовляв пос. Романчук. Бєсїдник вказує, що дотеперішній систем управи держави не доводить до успіхів, як се стверджують події в послїдних часів. В парламенті і соймах розпалює ся національна борба. В галицькім соймі Русини не находять заспокоєнє своїх культурних потреб. Одиноким здобутком в послїдній сесії є руска гімназия в Станиславіві, бо субвенції на театр під такими условиями, під якими єї уділено, Русини не приймуть.

Закон про рентові оселі, перевисшаючий пруский спосіб нищеня другої народности, є доказом, що таких ворогів, яких мають Русини в польскім Колі, не має жаден нарід. Так галицький сойм як і ціла адміністрація краю стремить до здержаня культурного і економічного розвитку Русинів. Зданє Русинів на ласку-пеласку Польків є крайно несправедливе! З заяви д-ра Кербера не можна набрати надїї на зміну системи, тому бєсїдник ставить жаданя: зміни конституції на засаді автономії народности, загального права виборчого, строгого перестеріганя конституційних законів, узглядненя всіх культуральних і економічних потреб руского народа і інших народностей. (Оплєски).

Опісля промовляв пос. Ерлер, зазначаючи, що італійські студенти могли кінчити університетські студії в Італії, а іспити робити в Австрії, але Русини повинні мати свій власний університет. Бєсїдник признав також потребу славянських учит. семінарий на Шлєску, лише аби они були в інших містах, а не в німецьких.

Засїданє триває дальше.

Кільонія. Німецький цїсар Вільгельм вїхав на Шлєск

Рим. Італія завилла ся також за скликанєм мирової конференції в Газі.

П. тербург. Царський указ заїменував Алексева членом ради державної і членом комітету міністрів.

Конкурс

на популярні книжочки „Просвіти“.

Головний Віділ товариства «Просвіта» у Львові розписує сим конкурс на отсі популярні книжочки:

1. Земля в всесвітї (астрономічна географія: земля яко планета, система планетарна, місяць, сонце, сталі звїзди, комети, спадаючі звїзди).
2. Земля під зглядом фізикальним (фізикальна географія: суша, вода, повітре; поверхність землі, гора, ріка, озера; части сьвіта, острови, моря; внутре землі, історія землі [геологія]).
3. Земля яко місце живучих і безжизненних тварий (мінералогія, ботаніка, зоологія; розміщенє тих тварий по землі).
4. Чоловік (єго становище на землі і у всесвітї, сомато- і психологія).
5. Чим стоїть і управляє ся сьвіт (закони природи фізичні: гравітація, рух, тепло, сьвітло, електричність і т. д. [фізика з хемією]).
6. Чим управляє ся людство (закони моральні, релігія, держава, достоїнство і права чоловіка).
7. Історія культури.
8. Історія всесвітна.

Цїлю тих книжочок єсть подати основу знаня і просвіти, найголовнійші понятя і найзагальнійші відомости, потрібні кождому чоловікови. На тій основі може знанє в дальших книжочках, які подавалиб докладнійші відомости з всяких наук, дальше розвивати ся, розширять ся і доповняти ся. Всі ті 8 книжочок

мають творити певного роду цілість і будуть мати окрім своїх спеціальних заголовків, ще оден заголовок спільний: Чоловік і світ. В першій книжочці може бути додана, яко вступ і до дальших книжочок, розprawка: Про вагу науки і її границі.

І змістом і способом викладу мусять ті книжочки бути як найпопулярніші, так щоби кождий чоловік з середною спосібністю розуміння а маючий лише скінчену сільську школу, міг її добре розуміти. Отже зміст не повинен обіймати за трудних річий або за багато подрібностей, фактів, імен, дат. Виклад повинен бути займаючий а стиль легкий, речення короткі і поділ на глави. Задля ще яснійшого виложення додадуться найкращі ілюстрації.

Кожда книжочка має обіймати не менше як 40 а не більше як 64 сторін формату звичайних книжочок «Просвіти», друку такого, як в календарі або в Історії України-Руси (гармонд). Премія за кожду книжочку 200 К. Книжочка стає ся власністю товариства «Просвіта».

Речинець до надсилання праць: для 1-ої книжочки конець цвітня (н. ст.) 1905, для кождої дальшої оден місяць пізніше.

Якби хто потребував ще ближших пояснень, нехай зверне ся до Головного Виділу товариства «Просвіта» у Львові, ринок 10, 1.

У Львові дня 15. (н. ст.) падолиста 1904.

Від Головного Виділу тов-а «Просвіта».

Юліян Романчук,
голова.

Іван Яримович,
секретар.

Надіслане.

Др. МIRON Вахнянин

лікар клініки львівського універс., б. лікар клініки проф. Лайдена в Берліні
ординує у внутрішніх недугах від 3-5 попол.
ул. Академічна ч. 26. (мезанін).

ОКУЛІСТ

Др. ЯРОСЛАВ ГРУШКЕВИЧ

ординує
при ул. Личаківській ч. 19 А від 11-12 і від 4-5.

Академик

глядає занятя. Знає маніпуляцію судову, адвокатську і податкову і може приготувати до «Intelligenzprüfung». Ближша відомість у інструктора бурси св. Йоана Хрестителя в Дрогобича. 120(1-2).

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшний у Львові.

від 16. до 30. падолиста 1904.

1) Орхестра. 2) Режисмограф. 3) Rellington, міжнародна співачка. 4) В канцелярії директора театру, шутка зі співами. 5) Terra Semmeloff, надзвич. субретка ексцентрична. 6) Дружина Carle, феноменальний акт на вільнім дроті і жонглери. 7) Орхестра. 8) La Bella Mopenita, славна танечниця і співачка іспанська. 9) Arnold Barkau, актуальний гуморист з власним репертуаром. 10) Дружина Steward Arkas, феноменальні сальонові гімнастики. 11) Edmondine, весела пантоміна з 5 осіб. 12) Біоскоп Езера.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділі і свята 2 представлення о 4. год. попол. і о 8. год. вечером, Що п'ятниці High-Life представлено. Білети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 9. З купленим білетом на фотелі, льожі і І-рядні крісла можна їхати даром на представлене омнібусами Кольосою, які ждуть коло Віденської кавярні.

Виконує найдешевше!

Всякі роботи ритівничі, печаткові і цизельовані. Власний виріб стампиль кавчукових і металевих, гравіроване на метали і дорогих камінях. Монограми, герби і гузики до упряжи і ліберті, шильди ритовані і ляті, таблиці з бляхи прасовані для сторожи і асекураційних товариств. Печаткові марки, знаки до випалення з заліза і шпунтові бляшки. Склад кавчукових друкарень „Perfect“ і різних фарб до стампиль.

Артист. заведене ритівниче А. Зігмана, у Львові

14 ул. Сикстуска 14. 119(14-20)

Читайте!

Читайте!

Повне видане Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА коштує лише 2 корони!

Товариство „Просвіта“ бажаючи, щоби в кождій руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший збірник сих творів п. в. „ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА“. Книжка, оправлена в полотно з золоченими витискама, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських класиків, сторін 698.

При замовленню 10 прим. даємо 10% опусту. Висилає ся тільки за надісланем 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ „ПРОСВІТИ“ у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Розклад поїздів залізничних обов'язуючий від 1. мая 1904.

(Приїзд і відїзд поданий після середно-європейского часу).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець)	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець)
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:20	до Іцкан, Яс, Букарешту, Жидачева, Потутор, Керезмезе, Чорткова (від 1/5-30/10), Сучави
6:10	з Іцкан, Чорткова, Калуща, Делятина (чер. Коломию 1/5-30/10 вкл. в нед. і свята), Керезмезе (1/5-30/10 вкл.)	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Гусятин, Чорткова
7:30	з Рави рускої, Сокала	6:45	до Лавочного, Пешту, Дрогобича, Борислава
7:40	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:50	до Яворова
7:45	з Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуща	8:25	посл. до Кракова, Відня, Берліна, Праги, Любачева, Самбора, Закопаного
8:00	з Самбора, Хирова	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Ясла, Освєнцима
8:10	з Станиславова, Жидачева, Потутор	9:10	до Лавочного, Хирова, Калуща, Ходорова
8:20	з Яворова	9:25	до Самбора, Хирова
8:55	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги, Закопаного через Краків, Мезеляборча, Пешту	10:35	до Тернополя, Потутор
10:02	з Стрия, Борислава	10:45	до Червоцево, Делятина, Заліщик, Новоселиці
10:20	з Ришева, Любачева	10:50	до Белци, Сокала, Любачева
11:25	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе	1:55	посл. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятин
1:10	з Лавочного, Калуща, Хирова, Борислава	2:45	посл. Іцкан, Яс, Букарешту, Потутор, Калуща, Жидачева, Чорткова, Вишніці, Керезмезе
1:30	посл. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча, Римакова, Івонича, Сянока, Хирова	2:55	посл. до Кракова, Відня, Берліна, Праги, Закопаного
1:40	посл. з Іцкан, Чорткова, Калуща, Заліщик, Кіцманя, Новоселиці (через Жучку, Вишніці)	3:05	до Стрия, Хирова, Борислава, Тухлі від 15/6-30/10 вкл., Сколього (1/5-30/10 вкл.), Ходорова, Калуща
2:30	посл. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грималова, Гусятин, Копичинець, Козови	3:30	до Ришева, Любачева, Хирова
4:35	з Стрия, Хирова, Тухлі (15/6-30/10), Сколього (1/5-30/10)	3:40	до Самбора, Хирова
4:45	з Яворова	5:48	до Яворова
5:03	з Сокала, Белци, Любачева	5:55	до Коломиї, Жидачева
5:30	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Грималова, Потутор, Заліщик, Гусятин, Івана пустого, Скали, Копичинці	6:20	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги, Карльсбаду, Хирова, Пешту, Н. Санча
5:40	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Освєнцима	6:40	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуща
5:50	з Іцкан, Жидачова, Новоселиці і Сучави	7:05	до Рави рускої, Сокала
8:40	посл. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	9:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
9:10	з Іцкан, Букарешту, Чорткова, Потутор, (Жидачева 1/5-30/10) Гусятин, Керезмезе, Калуща	10:05	до Перемишля (1/5-30/10 вкл.), Хирова, Н. Загіря
9:50	з Кракова, Відня, Берліна, Броцлава, Варшави, Праги, Освєнцима, Хирова	10:42	до Іцкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
10:00	з Самбора, Хирова, Ясла, Ясла	10:55	до Кракова, Відня, Броцлава, Праги
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Скали, Івана пустого, Гусятин	11:00	до Підволочиск, Бродів, Копичинець, Грималова
10:40	з Лавочного, Пешту, Хирова, Калуща, Борислава	11:05	до Стрия
12:20	посл. з Іцкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Заліщик	11:10	до Рави рускої, Любачева (що неділі)
2:31	посл. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги	12:45	посл. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги, Закопаного, Н. Санча
3:25	з Тернополя, Бірок великих, Грималова	2:51	посл. до Іцкан, Яс, Букарешту, Чорткова, Керезмезе (від 1/5-30/10), Сучави, Кіцмана
		4:10	до Кракова, Відня, Броцлава, Берліна, Праги, Пешту, Самбора, Сянока, Освєнцима
			з двірця „Підзамче“
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ і Бродів	6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Копичинець, Гусятин, Чорткова
2:15	посл. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Грималова, Гусятин, Копичинець, Чорткова	10:52	до Тернополя, Потутор
5:06	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Потутор, Івана пустого, Скали, Гусятин, Бродів, Грималова	2:09	посл. Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Копичинець, Гусятин, Грималова, Скали, Івана пуст.
10:02	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Івана пустого, Скали, Гусятин	9:21	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
3:04	з Тернополя, Бірок великих, Грималова	11:24	до Підволочиск, Бродів, Копичинець, Заліщик, Івана пустого, Скали, Гусятин, Грималова.

ПОЇЗДИ ЛЬОКАЛЬНІ.

Приходять на головний дворець:

з Брухович 6:42, 7:30 рано, 11:45 перед полуд. 3:00, 4:30 і 5:43 пополудни, 7:54 і 8:59 вечером. (до 11/9 вкл.) з Янова 8:20 рано, 1:16, 4:45 попол., 9:25 вечером (від 1/5 до 30/10 вкл.), 10:10 вечером (від 15/5 до 31/8 вкл. в неділі і свята). з Ширця 9:35 вечер (1/6 до 11/9 вкл. в неділі і свята). з Любіня вел. 11:35 вечером (від 15/5 до 11/9 вкл. що неділі і свята).

ЗАМІТКА: Час середно-європейський різнить ся від часу львівского о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского — 12 год. 36 мин. часу львівского — Нічні години від 6. вечер до 5:59 рано об'єднено рамками. — В місті продає білети значайні агенція часописий Й. Ст. Соколовского пасажа Гансманна 9. від 7. рано до 8. вечером. — Бюро інформаційне ц. к. залізнич. державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє пояснень, і справах залізнич. чих, продає білети всякого рода і розклади їзди, і годинах урядових від 8. рано до 3. пополудни, а в неділі і свята від 9. рано до 12. в полудне.

Відходять з головного двірця:

до Брухович 5:48 рано, 9:30 і 10:50 передполудни, 1:05, 3:35 і 5:05 попол., 7:05 і 8:04 веч. (від 8/5 до 11/9 вкл.) 11:10 в ночи (що неділі). до Янова 6:10 рано, 9:15 передпол. (від 1/5 до 30/10 вкл.) 1:35 попол. (від 15/5 до 31/8 в неділі і свята), 3:18 попол. (від 1/5 до 30/9 вкл.) і 5:48 пополудни. до Ширця 1:45 попол. (від 1/6 до 11/9 вкл. в неділі і свята). до Любіня вел. 2:15 попол. (від 15/5 до 11/9 вкл. в неділі і свята).

Кождий курець нехай домагає ся правдиво руских паперців:

Козак, Кобзар, Гуцул.

Цигаретові тутки:

Козак, Федькович.

Дістати можна всюди.

(12-23)